

Kennis maken met Sebastiaan Dönszelmann

Promotieonderzoek Duurzaam Doeltaalgebruik in het voortgezet onderwijs

Sebastiaan Dönszelmann, vadicus moderne vreemde talen aan de universitaire lerarenopleiding, doet onderzoek naar effectief gebruik van de doeltaal in de MVT-les. Titel van zijn promotieonderzoek: Duurzaam Doeltaalgebruik in het voortgezet onderwijs. Een onderzoek naar leereffect bij leerlingen en professionalisering van docenten.

Kun je in meer simpele bewoordingen uitleggen wat je hiermee bedoelt?

Wat onderzoek je precies?

De doeltaal wordt weinig ingezet in de moderne vreemde-talenlessen in Nederland. Toch, als je een willekeurige voorbijganger vraagt of hij denkt dat het zinvol is de doeltaal in te zetten tijdens de moderne vreemde-tallessen, dan zal hij zeker 'ja' zeggen. Leren zwemmen zonder water is immers ook niet zo logisch. Wat is hier aan de hand?

Om te beginnen weten we veel te weinig over het gebruik van de doeltaal. Er is geen onderzoek dat, hoe voor de hand liggend ook, uitwijst dat het gebruik van de doeltaal in de reguliere taallessen context zin heeft. Dat heeft er onder andere mee te maken dat 'het gebruik van de doeltaal' nogal vaag is. Denk je maar in: als iemand een uur lang Chinees tegen jou praat, leer je daar vermoedelijk niets van. Je leert pas wat als die persoon iets bijzonders met die taal doet: langzamer spreken, herhalen, voorwerpen tonen, extra intonatie inzetten, jou laat participeren, ondertitelen, etc. Of kort gezegd: wanneer diegene 'didactiek' toevoegt, zodat je van de doeltaal daadwerkelijk *kunt* leren. Zo'n verantwoorde doeltaal didactiek, die is er niet. Of tenminste: was er niet... want in dit onderzoek gaat het precies over zo'n didactiek.

Hoe pak je het onderzoek aan en wat zijn de resultaten tot nu toe?

Kun je daar iets over zeggen?

Het Duurzaam Doeltaal-onderzoek is een ontwerponderzoek. Dat houdt kortweg in dat ik aan de hand van veel theorie en praktijkervaringen een didactiek voor het gebruik van de doeltaal ontwerp. Dat didactisch ontwerp (doeltaal didactiek) onderwijs ik in een intensieve training gedurende een jaar aan twee groepen van 20 docenten docenten Frans. Deze 40 docenten gaan de didactiek vervolgens in uitvoering brengen met hun eerste klassen. Gedurende het jaar observeer ik de docenten, om vast te stellen of zij de doeltaal didactiek wel goed inzetten. En aan het eind van een jaar onderwijs neem ik allerlei toetsen bij de klassen af en vergelijk ik de resultaten van de leerlingen met die van leerlingen uit een controlegroep. Zo kunnen we hopelijk nagaan a. of de doeltaal didactiek na intensieve training goed wordt ingezet, en b. of dat wat doet met de prestaties van de leerlingen.

De docenten zijn nu aan hun interventiejaar bezig, de didactiek wordt dus nu officieel ingezet. Pas in juni gaan we alle toetsen afnemen, dus dan weet ik meer. Wat ik wel al weet, op basis van de trainingen die ik geef en heel veel observaties in klassen, is dat het bepaald niet makkelijk is om de doeltaal adequaat in te zetten, maar als docenten dat wel doen, dat ze de leerlingen dan goed mee krijgen en zowel docent als leerlingen veel plezier beleven aan het taalleerproces.

Kunnen leraren direct met de resultaten aan de slag in de les?

Ja en nee... Docenten kunnen deze didactiek zeker leren, en inzetten. Van 1 vmbo tot 6 vwo. Van Engels tot Italiaans. Maar doeltaal didactiek is geen gouden tip die je van de ene op de andere dag kunt gaan gebruiken. De doeltaal goed leren inzetten betekent een kleine omwenteling in je dagelijkse lesaanpak. Het geeft voor zover ik weet alle docenten die de training volgen veel voldoening (want ze doen nu iets wat zoveel docenten zich ieder nieuw schooljaar weer voornemen, maar wat vaak mislukt...). Maar het is geen didactiek die je zomaar even leert. Daar zijn scholing en goede voorbeelden om het bij af te kijken voor nodig.

Waarom wilde je promoveren op dit onderwerp?

Ik wilde dit onderwerp al jaren verder verkennen, het is stiekem iets waarmee ik al sinds ik 18 jaar geleden in het onderwijs begon, bezig ben. Als ik eerlijk ben: toen ik zelf leerling was, interesseerde ik me al voor taalleerprocessen en onderwijs. Tsja, het is een soort afwijking... Grappig is dat ik eigenlijk nooit echt van plan was om te promoveren. Toen vroeg iemand me in maart 2014 of ik geen interesse had voor een Dudoc-alfa beurs. Het was eigenlijk al te laat voor het aanleveren van een onderzoeksvoorstel, en ik zei: "Nee joh, dat is toch niets voor mij...". Maar de volgende ochtend werd ik om vijf uur wakker met een half onderzoeksvoorstel in mijn hoofd. Toen ben ik opgestaan, achter mijn beeldscherm gaan zitten, en een paar dagen later lag het onderzoeksplan er. Gelukkig mocht ik het toch nog inleveren, en een paar maanden later hoorde ik dat het gehonoreerd was. En hoewel het dus ooit niet de bedoeling was, ben ik er nu ontzettend blij mee dat ik dit onderzoek doe! Inhoudelijk vind ik het heel erg interessant, het is een spannend avontuur. Maar misschien nog wel het mooiste is het enorme enthousiasme waarmee ik te maken krijg. De 40 deelnemende docenten, afkomstig van Breda tot Bolsward en van Meppel tot Schagen, komen keer op keer naar de VU toe en werken daar en op hun school met groot plezier aan hun professionaliteit. Ze zijn trots op wat er gebeurt en waar ze aan meedoen, en ik met hen. Ook bij de workshops en colleges in die ik hier en daar geef over dit onderwerp tref ik veel enthousiaste docenten en didactici: kennelijk is het een onderwerp dat aanspreekt, en dat motiveert mij natuurlijk enorm.

Zou je leraren aanraden om een promotietraject in te gaan? En waarom wel/ niet?

Ja, het is ontzettend leuk en inspirerend. Ik leer er heel veel van, ik ben een betere vakdidacticus dan ik hiervoor was. En een betere leraar ook. De keerzijde van het verhaal is dat zo'n traject ook veel zitvlees vraagt en je geregeld klein laat voelen: als onderzoeker ben ik gewoon een beginner. Bovendien is dit alles groter is dan welk project ik ooit gedaan heb en ben ik ook nog eens grotendeels zelf verantwoordelijk voor: over twee jaar zou het af moeten zijn, die druk is niet echt mals, zeker in combinatie met veel andere werkzaamheden. Want 24 uur onderzoek per week is best veel, maar er is ook nog veel ander werk, en er staan hier dagelijks wel aardige collega's voor mijn neus met een urgente vraag voor wie ik met alle plezier even opsta en meedenk. Dan moet ik mijzelf nog wel eens terugfluiten. Maar zolang ik dat doe geniet ik erg van dit evenement.